Aº. 1839. Nº. 141.

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG, 2 DECEMBER.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN,

Gezien hebbende de circulaire aanschrijving van Zijne Excellentie den Heer Staatsraad Gouverneur van Zuid-Holland, van den 17 September 1839, (*Provinciaal Blad* Nº. 95), houdende bepalingen omtrent de uitvoering van Zijner Majesteits besluit van den 4 September bevorens, Nº. 98, betrekkelijk *de tweede algemeene tienjarige Volkstelling*;

Brengen bij deze ter kennis der Ingezetenen, dat ten gevolge van 's Konings bovengemeld besluit, de bedoelde telling of opschrijving zal worden aangevangen *op Maandag den 18 November aanstaande*, en vóór het einde van dit Jaar dit geheele werk zal moeten zijn afgeloopen; en dat door *Commissarissen*, die daartoe zullen worden benoemd, aan de huizen der Ingezetenen Biljetten zullen worden rondgebragt, om dezelve *binnen twee dagen na de rondbrenging*, [illegible] (of, [illegible] zulks door een ander, geschikten persoon, of, des noods, bij de ophaling der Biljetten, door *Commissarissen* zelve te doen invullen), de juiste Namen en Voornamen van het hoofd des huisgezins, deszelfs ouderdom, geboorteplaats, gehuwden of ongehuwden staat en godsdienst, en voorts ook al deze omstandigheden van zijne vrouw en bij hem inwonende kinderen, naar rang van ouderdom, en dus met uitzondering van die kinderen, welke zich op Academiën, Leer- of Kostscholen bevinden, die *op de plaats van hun tegenwoordig verblijf* moeten worden ingeschreven; voorts van de mannelijke en vrouwelijke dienst- en werkboden, voor zooverre die in het huis van hunnen meester woonachtig zijn; mitsgaders van alle afzonderlijk inwonende personen, (ten zij die vreemdelingen waren en *geen jaar alhier gevestigd zijn geweest*, als wanneer deze niet behoeven te worden ingeschreven); dat personen in gestichten van weldadigheid geälimenteerd, en dus ook de aanwezigen in de gast- en ziekenhuizen, zoowel als die zich in kostscholen bevinden, door de hoofden dier inrigtingen of wel door de opzigters *niet* aan *Commissarissen*, maar aan het *Plaatselijk Bestuur* zullen moeten worden opgegeven, in den loop der maand Januarij 1840, zoodanig als dezelve zich op den 31 December 1839 in die gestichten zullen bevonden hebben; zullende de verdere onder voogdij staande personen, aan gemelde *Commissarissen*, door hen, bij wie dezelve inwonen, met vermelding van de plaats, waar hunne ouders (zoo die nog leven) of voogden woonachtig zijn, worden opgegeven; moetende de Administratiën van huizen van correctie en gevangenissen, almede de noodige opgave van de gevangenen invoege voorschreven directelijk aan het Plaatselijk Bestuur doen; terwijl alleen van de militairen, (vermits de hoofden der corpsen ook eene uitvoerige opgave inzenden moeten van hunne onderhoorige manschappen), *de op zich zelven wonende Officieren* verpligt zijn de gevraagde opgave te doen aan bovengemelde *Commissarissen*; zijnde voorts bij Zijner Majesteits besluit verder bepaald, dat zij, die gedurende een groot gedeelte des jaars reizende of varende zijn, als: Kooplieden, Kramers, Muzijkanten, Kunstenaars, Trekschippers, Beurtschippers en dergelijken, zullen moeten worden ingeschreven daar, alwaar zij hunne personele belasting betalen, en zij, die in meer dan eene plaats personele belasting betalen, of een zomer- en winterverblijf hebben, ter plaatse, alwaar de zetel van hun fortuin is gevestigd.

Burgemeester en Wethouders vertrouwen, dat al de Ingezetenen volijverig zullen zijn, om mede te werken tot bereiking van Zijner Majesteits geëerbiedigd verlangen, ten einde door eene behoorlijke opgave, te kunnen slagen in de daarstelling van volledige Volks-Registers binnen dit Rijk; en dat mitsdien op niemand hier ter Stede toepasselijk zal behoeven gemaakt te worden, de strafbepaling, wegens voortdurende nalatigheid of weigering in de te doene opgave, overeenkomstig artikel 1 der wet van den 6 Maart 1818, (*Staatsblad* Nº. 12), houdende eene boete van ten minste *f* 10., en ten hoogste *f* 100., of eene gevangenisstraf van ten minste één en ten langste veertien dagen, of wel boete en gevangenisstraf te zamen, welke bij opgemeld besluit tegen de weigerachtigen is vastgesteld.

En opdat niemand hiervan eenige onwetendheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt, alwaar zulks gebruikelijk is.

Aldus gearresteerd door H. H. Burgemeester en Wethouders der Stad Leyden, op den 11 November 1839, en ten zelfden dage afgekondigd.

J. G. DE MEY.

Ter ordonnantie van dezelve,

V. PUTTKAMMER.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, brengen bij deze, ter voldoening aan eene ontvangene dispositie van Hun Ed. Groot Achtb. de HH. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, van den 29 October 1839, (*Provinciaal Blad* Nº. 132), ter kennis van de daarbij belanghebbenden, het navolgend Koninglijk besluit:

Wij WILLEM, *bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.*

Herzien Ons besluit van den 29 Maart 1829, (*Staatsblad* Nº. 5), houdende bepalingen omtrent de invoering en vervaardiging der Nederlandsche vochtmaten voor den handel in het klein;

Op de voordragt van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, in dato 6 September 1839, Nº. 150, 2de Afdeeling;

Den Raad van State gehoord;

Hebben besloten en besluiten, met ampliatie van art. 9 van Ons voormeld besluit:

Art. 1. Het zal voortaan, vergund zijn zich, bij den handel in het klein van melk, insgelijks te bedienen van vaten uit koper en tin vervaardigd, op den inhoud van eene Nederlandsche kan, van eene halve kan, en van twee maatjes, mits de eerstgemelde maten inwendig behoorlijk vertind zijn.

Art. 2. Deze maten zullen van een oor en ringvormigen voetrand moeten voorzien zijn.

De wanden zullen geene mindere dikte mogen hebben, dan van één streep voor de koperen, en van twee strepen voor de tinnen maten, en de bodems geene mindere dikte dan van een en een halve streep voor de koperen, en van twee en een halve streep voor de tinnen maten; zullende de fabrikanten dezer maten zich overigens moeten regelen naar de modellen, welke hiervan door het Departement van Binnenlandsche Zaken aan de Arrondissements-IJkers zullen worden toegezonden.

Art. 3. Het tarief der ijkloonen, vastgesteld bij art. 16 van Ons meergemeld besluit, zal insgelijks van toepassing zijn op de voormelde koperen en tinnen maten.

En is Onze Minister van Binnenlandsche Zaken belast met de uitvoering van Ons tegenwoordig besluit, hetwelk aan den Raad van State, tot informatie, medegedeeld, en in het *Staatsblad* geplaatst zal worden.

Gegeven te *'s Gravenhage*, den 25 September des jaars 1839, van Onze regering het *zes en twintigste*.

WILLEM.

Van wege den Koning,

A. G. A. VAN RAPPARD, *l. s.*

Uitgegeven den *tweeden* October 1839.

De Secretaris van Staat,

VAN DOORN.

Leyden, den 21 November 1839.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

J. G. DE MEY.

Ter ordonnantie van dezelve,

V. PUTTKAMMER.

NEDERLANDEN.

LEYDEN den 1sten December.

Gisteren aanvaarde de Heer G. J. VERDAM de waardigheid van Hoogleeraar in de Faculteit der Natuur- en Wiskunde, en hield eene Oratie: *De artium et institutorum, quae ab industria vocantur, progressu et perfectione, recentiorum mathematicorum diligentissimis pervestigationibus atque egregiis inventis magnam partem tribuendis*; dat is: *Over het groote aandeel, hetwelk de wiskundigen van lateren tijd, door hunne vlijtige nasporingen en voortreffelijke uitvindingen bijgebragt hebben tot uitbreiding en verbetering van nijvere kunsten, bedrijven en instellingen.*

Aan de beantwoording door de Regering van de bedenkingen, vervat in de processen-verbaal der afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, omtrent de begrootingswetten van 1840, ontleenen wij het volgende:

„Bij het overbrengen der begrootingswetten is bereids door de Regering het oogpunt aangewezen, waaronder dezelve behooren te worden beschouwd, na de zoo buitengewone omstandigheden, waarin het Rijk sedert de laatste jaren heeft verkeerd, en waarvan de gevolgen zich nog steeds doen gevoelen.

In dien stand van zaken toch bestaat er voor als nog volstrekte onmogelijkheid, om aan de Staten-Generaal ontwerpen van eenen blijvenden aard voor te leggen, welke reeds derzelver toepassing met het zoo kort op handen zijnde tijdstip van 1 Januarij 1840 zouden kunnen vinden; en men heeft zich wel genoodzaakt gezien, om het *geheel* der lasten en der baten van staatshuishouding voor de volgende dienst in ééne wet van uitgaven en ééne wet van middelen te begrijpen.

Niet ten onregte heeft men dus ook, bij het aanbieden der wetten, dit geheel in vergelijking mogen brengen met het beloop der voor 1839 berekende *gewone* en *buitengewone* uitgaven, want een groot gedeelte der laatste is nu in de algemeene begrooting moeten worden opgenomen.

De vermeerderde uitgave van de nationale schuld, door het minder overbrengen daarvan ten laste van Belgie dan vroeger was ondersteld; het nog niet kunnen terug brengen van de uitgaven van het Departement van Oorlog tot het lager peil, waarop dezelve met der tijd zullen kunnen gebragt worden; en het uittrekken van eene aanzienlijke som voor de amortisatie, welke in de laatste jaren was achterwege gelaten — zijn zoo vele oorzaken, dat eene vergelijking van hetgeen, over het loopende jaar, als eigenlijke begrooting was aangemerkt, geenen redelijken grond kan hebben, maar dat men van eene meer algemeene beschouwing behoort uit te gaan, en zich dan ook zal kunnen overtuigen, dat er aanvankelijk vermindering van uitgaven plaats vindt, waaruit men mitsdien met vertrouwen mag afleiden, dat ook voor de toekomst de zoo herhaaldelijk gegeven verzekering der Regering, van op dien voet voort te gaan, niet ijdel zal zijn.

Ten aanzien van het Departement van Buitenlandsche Zaken is de Regering zich niet bewust, dat er in de kosten der gezantschappen eene vermeerdering van uitgaven zoude doorstralen; alle de uitgaven ten behoeve van dat Departement worden bestendig en ten strengste aan de noodzakelijkheid getoetst. Eene vergelijking van de kosten der buitenlandsche zendingen over 1830, uitgetrokken met die, welke voor 1840 worden gevraagd, bevestigt, dat het in dezen niet bij bloote betuigingen gebleven is, dewijl gedurende dat tijdvak op dit punt eene som van *f* 235,125 is bezuinigd.

Het verzoek van verschillende leden tot eene herziening der wetten op de Nationale Militie zal de Regering in het oog houden; terwijl, wat aangaat het door de derde afdeeling geuit verlangen, nopens het behouden bij de ligting van 1840 van de vrijstellingen ten behoeve van zoodanige lotelingen, welker broeders in dienst der mobiele schutterlijke en vrijwillige corpsen, gesneuveld, overleden of om ligchaams gebreken, in deze dienst bekomen, ontslagen mogten zijn, zulks op dit oogenblik reeds een onderwerp van overweging bij de Regering uitmaakt.

Nopens het door de eerste en vierde afdeeling te kennen gegeven gevoelen, dat er te vele Hoogescholen in en voor ons land zijn, meent men zich te mogen gedragen aan hetgeen ter beantwoording van dezelfde bedenking, op de laatst voorgaande begrooting is aangevoerd, omtrent de doelmatigheid, om het thans bestaand getal der instellingen van hooger onderwijs in wezen te houden, als ten aanzien der mindere raadzaamheid, ook uit hoofde van staatkundige redenen, om tot de opheffing van eene of meerdere dier inrigtingen over te gaan.

Het ontoereikende van vele Predikants-tractementen, geregeld in eenen tijd toen alle levensbehoeften veel beter koop waren, heeft groote bezwaren doen ontstaan. De staat van 's Lands schatkist echter eene genoegzame voorziening ten deze niet gedoogende, heeft men zich voorloopig bepaald tot het toestaan, ten hoogste van *f* 100 's jaars, ingeval de gemeenten zelven uit eigen boezem, de jaarwedden hunner leeraren vermeerderden, en dus deze aanmoediging boven anderen bleken te verdienen. Het is zelfs alleen 's Lands financiele staat, welke voor een zoo belangrijk doel eene zoo beperkte som heeft doen uittrekken.

Het middel tot het verleenen van subsidien, ten behoeve van R. K. kerken, is gevonden uit het overschot, hetwelk sommige artikelen der begrootingen van het departement voor de zaken van de R. K. eeredienst hebben opgeleverd, als een gevolg van tijdelijk werkende oorzaken, welke uit het niet tot stand brengen der definitive regeling van de R. K. kerkelijke aangelegenheden zijn voortgevloeid, zonder tot nieuw bezwaar voor de staatsbegrooting aanleiding te geven.

Ten aanzien van het Departement van de Marine verklaart de Regering, dat de voorgestelde begrooting voor de zeemagt, zoowel voor haar geheel als in hare onderdeelen, op die hoogte gebragt is, welke men in gemoede overtuigd is, benoodigd te zijn, tot het eeniger mate behoorlijk voorzien in de behoeften van de dienst, in alle derzelver verschillende takken.

De som van *f* 2,500,000 voor de gewone toelage aan het Amortisatie-Syndicaat uitgetrokken, heeft aanleiding gegeven tot bedenkingen en het vragen van openingen, nopens den staat en de aangelegenheden dier inrigting, terwijl, onder anderen, ook de wensch is aan den dag gelegd tot het afschaffen van eene instelling, welke men zegt niet meer aan het doel te beantwoorden.

Geheel en al het gevoelen deelende, dat het Amortisatie-Syndicaat, na het tractaat van 19 April 1839, niet meer aan de oogmerken, waarmede het is ingesteld geworden, kan voldoen, bestaat reeds bij de Regering het voornemen, om al spoedig eene wet tot opheffing van die instelling bij de Staten-Generaal in te brengen, en zij wil zich dan ook niet onttrekken, om reeds nu de verzekering te geven, dat zoodanige wet, over welker zamenstelling bereids raadplegingen aanhangig zijn, nog gedurende de tegenwoordige zitting zal worden voorgedragen, zoo ook dat te dier gelegenheid aan de Staten-Generaal nopens den toestand van het Amortisatie-Syndicaat alle de openingen zullen worden gegeven, welke strekken kunnen, om de afzonderlijke onderwerpen met volkomen kennis van zaken te beoordeelen.

Ten aanzien van de nieuwe schuld en den gedanen afkoop op de rente derzelve van de som, die voor dit onderwerp voortvloeit uit de daarstelling van eene schuld, ten laste van 's Rijks Overzeesche Bezittingen, volgens de wet van 24 April 1836, heeft men gevolgd de vorige begrootingen, en in verband daarmede staat dan ook weder het tweede artikel van de wet omtrent de uitgaven, en er waren tot hiertoe geene afdoende redenen voorgekomen om de inrigting te veranderen, zoo als die in de laatste jaren de toestemming van de Staten-Generaal had verworven; en het is geraden voorgekomen, om de zaak op dezen voet te houden, tot het tijdstip, hetwelk noodzakelijk in den loop des volgenden jaars zal voorkomen, om, ten aanzien van eene meer voortdurende zamenstelling onzer begrootingen, bepalingen te maken, die dan zeer wel van invloed kunnen zijn op de wijze van opneming van dit onderwerp bij de volgende begrootingen.

Nopens het Departement van Oorlog moet worden aangemerkt, dat, hoezeer de berekeningen voor 1840 niet anders dan tot het opgegeven bedrag hebben kunnen worden uitgetrokken, daar de gevolgen van den staat van oorlog, waarin wij zoo lang hebben verkeerd, niet plotselijk en in eens kunnen ophouden, daarom niettemin de hoop en het uitzigt bestaan, dat men een volgend jaar de totale som tot eenig verminderd bedrag zal kunnen uittrekken, daar men zich voortdurend met het aanbrengen van alle slechts eenigzins mogelijke bezuinigingen bezig houdt.

Ten slotte behandelt de Regering nog de vraag, of het krediet van 10 millioen gulden, voor het buitengewoon van 1839 bestemd, geene sommen beschikbaar heeft gelaten na het tractaat van 19 April jl., en zegt de voldoening nog niet te mogen ondervinden, om daarop een bevestigend antwoord te geven, niettegenstaande alle hare ernstige pogingen om tot eene uitvoering van dat tractaat te geraken, in het bijzonder wat betreft de overdragt van schuld ten laste van Belgie; die pogingen worden steeds voortgezet, en men zal zich gelukkig rekenen, wanneer door het terug verkrijgen van de op de schuld betaalde sommen, deze regelmatige vorderingen verevend en aan het dan bestaande overschot op het bedoelde crediet bij de wet eene nadere bestemming kan gegeven worden.

„Deze antwoorden worden door de Regering op de volgende wijze besloten: De begrooting bevat het ware overzigt van al onze behoeften voor de volgende dienst, doch ook alleen *voor die dienst*, en eene nadere openlegging van de geldmiddelen, het aanwijzen van al de grondslagen van eenen duurzamen stand van zaken, behoort tot de voordragt van de gewone begrooting tegen het jaar 1841, die reeds in bewerking is, en bij welke gelegenheid dan ook de in vele afdeelingen verlangde openlegging op de volledigste wijze zal plaats hebben; doch om daartoe te geraken, is het allezins wenschelijk, dat de Regering gerustheid hebbe, omtrent de voorziening in de Staatsbehoeften van het het jaar 1840.

Alleen bij die gerustheid kunnen de vereenigde pogingen van de Regering en van de Staten-Generaal goede vruchten dragen, want eene gedeeltelijke voorziening voor het eerstvolgende jaar kan dezelve niet aanbrengen. Eene crediet-wet voor zes maanden zou al dadelijk de noodzakelijkheid medebrengen, om aanvankelijk alle zorgen te besteden, om voor de tweede helft des jaars nog weder tijdelijke voorzieningen te ontwerpen, en het werk der tienjarige begrooting zou inmiddels moeten worden verschoven.

Men hoopt en vertrouwt, dat dit geene plaats zal behoeven te hebben, en dat het openbaar vertrouwen zal mogen bevestigd worden door het aannemen van ontwerpen, door welke alleen bereikt kan worden, die gerustheid in de maatschappij, en die zekerheid voor de schuldeischers van den Staat, zonder welke ook de beste ontwerpen van eenen blijvenden aard niet zijn tot stand te brengen."

— Men wil, dat de Regering, naar aanleiding der bedenkingen door de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal geuit tegen het ontwerp van wet tot daarstelling eener schuld van *f* 56,000,000, eene andere redactie van dat ontwerp zal voordragen.

— Men verzekert, dat de heer *Mazel*, die zich geruimen tijd als Nederlandsch Zaakgelastigde te Parijs heeft opgehouden, eerlang in het Vaderland zal terugkeeren.

— Gedurende de afwezigheid van den Raad van Gezantschap, den Directeur van het entrepôt te Amsterdam, *J. J. Rochussen*, is met de interimaire waarneming in laatstgemelde betrekking belast de Controleur bij 's Rijks entrepôt aldaar, *H. L. Schellevanger*.

— Zijne Maj. heeft den heer *Dirk Vis Blokhuysen*, die met ultimo December van wege den handel bij het algemeen Rijks entrepôt te Rotterdam als Directeur moet aftreden, op nieuw in deze betrekking benoemd.

— Hoogstdezelve heeft de noodige magtiging verstrekt, dat zoodanige arbeiders op 's Rijks werven, die slechts 80 cents dagloon in den zomer genieten, dat loon nog dit maal, gedurende de vier wintermaanden, en alzoo van 1 November tot ultimo Februarij aanstaande, behouden.

— Door Zijne Maj. is dezer dagen benoemd tot Burgemeester en Secretaris der gemeente Hoogvliet, de heer *P. C. Kluit*, reeds Burgemeester en Notaris te Poortugaal, met vergunning om deze onderscheidene betrekkingen tegelijk te mogen waarnemen.

— Zijne Maj. heeft tot Secretaris der stad Delft benoemd den heer *P. J. van der Kolff*, in plaats van wijlen den heer *J. L. van der Kolff*.

— Z. K. H. de Groothertog *van Saksen-Weimar* is den 26sten dezer, vergezeld van Z. D. H. den Hertog *Bernhard van Saksen-Weimar*, per stoomboot van Rotterdam vertrokken, om naar Duitschland terug te keeren.

— Z. K. H. Prins *Hendrik* der Nederlanden is den 12 November te Genua aan wal gestapt, na in die Italiaansche haven quarantaine gehouden te hebben.

— Onlangs heeft men vermeld, dat er bij den Officier van Justitie bij de Arrondissements-Regtbank te dezer stede eene klagte was ingeleverd, tegen den Commissaris van Policie alhier, den heer *P. van Ravensteyn Jr.* De heer Officier heeft, ingevolge art. 65 R. O., de zaak aan den Procureur-Generaal van het Provinciaal Geregtshof van Holland verzonden, die, na eenige getuigen deswege te hebben doen hooren, aan dat Hof de vraag heeft onderworpen, of er termen bestonden tegen den heer *van R. Jr.*, als ambtenaar van het O. M. bij het kantongeregt in deze Residentie, regtsingang te verleenen. Het Hof heeft, na almede getuigen te hebben doen hooren, beslist, dat er geen termen aanwezig waren, om den gevraagden regtsingang te verleenen, en alzoo den heer *van R.* van alle verdere vervolging te dezer zake ontheven.

Hieruit blijkt alzoo, dat deze ambtenaar van het O. M., in korten tijd, twee malen aan ongegronde klagten is blootgesteld geweest. Wij achten ons verpligt hierbij te voegen, dat de aanklaagster in deze stad bekend staat voor een woelziek mensch, die in deze zaak met opzet aan den beklaagden daden ten laste gelegd moet hebben, die bij onderzoek gebleken zijn, geenszins met de waarheid overeenkomstig te wezen.

— Uit Rotterdam meldt men van den 28 November:

In den laten avond van gisteren (omstreeks half 12 ure) heeft alhier een treurig voorval plaats gehad. Sedert eenen geruimen tijd deed de Policie navorschingen, om zekeren befaamden booswicht, die steeds twee geladen pistolen en een ontbloot mes bij zich draagt, tegen wien door de Arrondissements-Regtbank te dezer stede een bevel tot gevangenneming was uitgevaardigd, in handen te krijgen; tot dat zij gisteren avond werd onderrigt dat de gemelde persoon zich in zeker huis in de Baan alhier zoude bevinden; twee agenten van Policie, onder begeleiding van de Commissaris van de nachtwacht, begeven zich naar de aangeduide woning en verschuilen zich in den omtrek; [illegible] een der agenten twee manspersonen met twee meisjes ziet aankomen, [illegible] hij er een meent te herkennen voor den gezocht wordende; naauwelijks zijn deze personen den schuilhoek voorbijgegaan, of een der agenten die zich met een geladen pistool gewapend had, hetwelk hij in de mouw van zijn jas had verborgen, grijpt den verdachten persoon van achter aan, die zich geweldig omdraait, als wanneer hij hem in de borst wil vatten, ten einde hem te herkennen, door welke greep de verborgen pistool afgaat en den onschuldigen dood ter aarde doet nederstorten.

— Uit Amsterdam meldt men van den 29 November:

Het heeft Zijner Maj. den Koning behaagd, bij kabinetsschrijven van den 20den dezer maand, N°. 102, goed te keuren de verkiezing van de heeren *Mr. Isaac da Costa*, woonachtig te dezer stede, tot lid, en *C. C. Rafn*, Secretaris van het Genootschap voor Noordsche Oudheidkunde te Koppenhagen, tot Geassocieerde der tweede klasse van het Koninklijk Nederlandsche Instituut van Wetenschappen, Letterkunde en Schoone Kunsten.

Diezelfde klasse heeft ook nog tot hare korrespondenten verkoren, de heeren *Mrs. J. Pan*, te Assen, en *A. van Halmael Jr.*, te Leeuwarden.

— De Wel-Eerw. zeer geleerde heer *J. C. Riehm*, Theol. Doctor en Predikant te Amsterdam, heeft voor de beroeping als Hoogleeraar naar Groningen bedankt.

TURKYE.

Het Hatti-Scherif van den Sultan, waarvan wij in onze vorige melding hebben gemaakt, met het opschrift:

„*Keizerlijk bevelschrift, waarbij Z. H. de Sultan, in zijne goedertierenheid en regtvaardigheid, en vol liefde en zorg voor zijn volk, nieuwe instellingen verordent en invoert, welke enkel en alleen ten doel hebben, de godsdienst en de regering te bevestigen, en het land en de natie te herscheppen*, is het volgende:

„Een iegelijk weet, dat in de eerste tijden der Ottomannische monarchie de verheven geboden van den Koran en de wetten des Rijks steeds als rigtsnoer geëerbiedigd werden. Dien ten gevolge nam het Rijk toe in kracht en grootheid, en alle onderdanen zonder uitzondering hadden den hoogsten graad van welvaart en gegoedheid bereikt. Sedert 150 is eene reeks van toevallen en andere redenen oorzaak geweest, dat men ophield overeenkomstig het heilige boek der wetten en de daaruit voortvloeijende voorschriften te handelen, en de voormalige kracht en welvaart hebben plaats gemaakt voor zwakheid en armoede; want een Rijk verliest in de daad alle vastheid, wanneer het ophoudt zijne wetten in acht te nemen.

„Deze denkbeelden vervullen bij voortduring onzen geest, en sedert den dag onzer troonsbeklimming heeft ons alleen de gedachte aan het openbare welzijn, aan de verbetering van den toestand der provincien en aan de verligting van de lasten der volkeren, bezig gehouden. Wanneer men nu de geographische ligging der Ottomannische gewesten, de vruchtbaarheid van den grond, de nijverheid en de verstandelijke beschaving der bewoners in aanmerking neemt, dan zal men de overtuiging erlangen, dat, wanneer men slechts de geschikte middelen tracht aan te wenden, de uitkomst, die wij met den bijstand van God hopen te bereiken, in den tijd van eenige jaren verwezenlijkt kan worden. Zoo houden wij het voor raadzaam, om, vol vertrouwen op den bijstand des Allerhoogsten, steunende op het voorbeeld van onzen Profeet, daarheen te streven, dat wij aan de provincien, die het Ottomannische Rijk uitmaken, door nieuwe instellingen de weldaad van eene goede administratie verschaffen.

„Deze instellingen moeten hoofdzakelijk drie punten betreffen, en deze zijn: 1°. de waarborgen, welke aan onze onderdanen eene volmaakte veiligheid voor hun leven, voor hunne eer en voor hun vermogen verzekeren; 2°. eene geregelde wijze van het uitschrijven en innen der belastingen; 3°. eene insgelijks geregelde wijze voor de ligting van het krijgsvolk en den duur van deszelfs dienst.

„En zijn niet in der daad het leven en de eer de kostbaarste goederen? Welk mensch, hoe veel afkeer zijn karakter hem ook tegen het verraad moge inboezemen, zal zich kunnen onthouden van zijne toevlugt daartoe te nemen, en daardoor de Regering en het land te benadeelen, wanneer zijn leven en zijne eer in gevaar gebragt worden? Wanneer hij daarentegen in dit opzigt eene volmaakte veiligheid geniet, zal hij zich niet van de wegen der trouw verwijderen, en alle zijne handelingen zullen tot het welzijn der Regering en zijner broederen bijdragen.

„Wanneer er gebrek aan veiligheid voor de bezittingen heersche, blijft een ieder koud bij de stem van den Vorst en het vaderland; niemand stelt belang in den aanwas van het staatsvermogen, daar de bezorgdheid voor zijne eigene bezittingen zijne geheele aandacht bezig houdt; wanneer daarentegen de burger vertrouwt op het veilig bezit van zijn eigendom, dan gevoelt hij, vol ijver voor zijne eigene zaken, die hij tracht uit te breiden, om zijne genietingen te vermeerderen, hoe zich de liefde voor Vorst en Vaderland en de gehechtheid aan het laatstgenoemde in zijn hart dagelijks verdubbelen. Deze gevoelens worden voor hem de bron van de lofwaardigste handelingen.

„Wat de regelmatige en vaste bepalingen der belastingen betreft, is het van hoog belang dit onderwerp te regelen; want de Staat, die, ter verdediging van zijn gebied, tot verschillende uitgaven genoodzaakt is, kan zich het voor zijne legers en andere behoeften vereischte geld alleen door de belastingen verschaffen, die van zijne onderdanen geheven worden. Ofschoon, Gode zij dank, de onderdanen van ons rijk, sedert eenigen tijd, van den geesel der monopolien, die men voorheen ten onregte als eene bron van inkomsten beschouwde, bevrijd zijn, bestaat er nog altijd een nadeelig gebruik, hetwelk slechts ongelukkige gevolgen hebben kan, namelijk dat der onder den naam van *Iltizam* (jaarlijksche pacht) bekende concessien, welke jaarlijksch verkocht worden. Bij dit stelsel is de burgerlijke en financiële administratie van eene plaats aan de willekeur van één mensch, met andere woorden, somtijds aan de ijzeren hand der geringste hartstogten prijs gegeven; want wanneer deze pachter niet goed is, dan zal hij geen ander oogmerk hebben, dan zijn eigen voordeel.

„Het is derhalve noodzakelijk, dat in het vervolg elk lid van den Ottomannischen Staat voor een bepaald bedrag van belastingen naar zijn vermogen en zijne krachten aangeslagen worde, en dat niets, wat deze te bovengaat, van hem gevorderd worde. Ook moeten door bijzondere wetten de uitgaven van onze land- en zeemagt vastgesteld en beperkt worden.

„Ofschoon, gelijk wij reeds gezegd hebben, de verdediging des lands eene gewigtige zaak, en het de pligt van alle ingezetenen is, tot dat einde soldaten te leveren, zoo is het toch noodig geworden wetten vast te stellen, om de contingenten, welke iedere plaats naar de behoeften van het oogenblik opleveren moet, te regelen en den duur van de krijgsdienst tot op vier of vijf jaren terug te brengen. Want het is eene onregtvaardigheid zoowel als een doodelijke slag voor landbouw en nijverheid, wanneer men, zonder acht te geven op de respective bevolking der plaatsen, in de eene meerder en de andere minder manschappen ligt, dan zij leveren kunnen; gelijk men de soldaten tot wanhoop brengt, en tot de ontvolking des lands bijdraagt, wanneer men hen gedurende hun geheele leven in dienst houdt.

„Met één woord, zonder de verschillende wetten, waarvan men de noodzakelijkheid gezien heeft, bestaat er voor het Rijk noch kracht, noch rijkdom, noch geluk, noch rust; deze kan men veeleer alleen van het aanzijn dier nieuwe wetten verwachten. Daarom moet in het vervolg de regtszaak van elken beschuldigde, overeenkomstig onze goddelijke wetten, na voorafgaand onderzoek, openlijk beslist worden, en zoo lang er geen geregeld vonnis geveld is, zal niemand een ander persoon, in het geheim of openlijk, door vergif of op eene andere wijze ter dood mogen brengen.

„Het zal aan niemand veroorloofd zijn, een ander, wie het ook zij, in zijne eer te krenken.

„Een ieder zal zijn eigendom, van wat aard ook, bezitten en vrijelijk daarover beschikken, zonder dat iemand hem daarin eenig beletsel vermag in den weg te leggen; zoo zullen bij voorbeeld de onschuldige erfgenamen van een misdadiger niet van hunne wettige regten beroofd, en de goederen van den misdadiger niet verbeurd verklaard worden.

„Deze Keizerlijke concessien strekken zich uit tot alle onze onderdanen, van welke godsdienst of natie zij ook wezen mogen; zij allen, zonder uitzondering, zullen dezelve deelachtig worden. Eene volmaakte veiligheid wordt dus door ons aan de bewoners van ons Rijk, voor hun leven, hunne eer en hunne bezittingen, verzekerd, gelijk de heilige voorschriften onzer wet dit vorderen."

Het slot van dit bevelschrift hebben wij in ons vorig nommer reeds medegedeeld.

— Eene nota van de Porte, onder dagteekening van 31 October, maakt aan de verschillende vreemde gezantschappen bekend, dat de korenoogst zeer middelmatig is uitgevallen, zoodat er naauwelijks voor de bevolking zelve genoeg zal zijn, en dus alle uitvoer tot nader order verboden wordt.

— Voldoende berigten zijn uit het hoofdkwartier des Turkschen legers ontvangen. De beide legers hielden zich tegen over elkander rustig en de Aegyptenaars schenen niets vijandigs in den zin te hebben. Wel hadden zij eenige door hen ingenomen positien verlaten, doch korten tijd daarna weder bezet; het eerste had aanleiding gegeven, omtrent het verspreiden van het gerucht, dat *Ibrahim*-Pacha voortgetrokken was.

SPANJE.

Hare Maj. de Koningin-Regentes heeft een besluit genomen, waarbij bepaald wordt, dat de provincien Biskaye, Alava en Guipuscoa hare algemeene Junta's zullen bijeenroepen en hare respective deputatien benoemen, ten einde schikkingen te beramen voor haar inwendig bestuur. Hare Maj. maakt dezelve indachtig dat alles geschieden moet zonder schending van de constitutionele eenheid der monarchie, bij de wet van 25 October ll. voorgeschreven.

— Volgens berigten uit Madrid van den 20 November was het aldaar volkomen rustig en men meende, dat door de krachtig genomen maatregelen de rust zou voortduren.

— Den 17 November hield de Generaal *Espartero* nog zijne vroegere stellingen te Mas las Matas, langs de rivier Guadelupe, in. Hij zou thans gebrek hebben aan muilezels, om de krijgsverrigtingen verder voort te zetten. Eene afdeeling van *Cabrera*, uit vijf bataljons en 300 ruiters bestaande, is naar den kant der hoofdstad tot eenen strooptogt uitgetrokken.

— De troepen der Koningin, onder *Valdes* en *Aspiros*, hebben den 18den in Catalonie, op de gezamenlijke magt der Carlisten onder *Segarra*, voordeelen behaald. Deze laatste had 9000 man voetvolk en 600 ruiters bijeen. Hij wilde een naar Solsona bestemd convooi onderscheppen, doch is daarin verhinderd. Het gevecht moet bloedig geweest zijn, daar de Christinos zelven van 300 gekwetsten aan hunne zijde spreken.

DUITSCHLAND.

In Hanover moet in sommige districten de belasting met geweld geind worden. Dit heeft nog onlangs plaats gehad in het district Osten, alwaar door de inlegering van dragonders, de betaling der belastingen is gevorderd. Hoewel deze maatregel rustig afgeloopen is, zoo hebben de inwoners echter een proces aangedaan aan de leden van het Landdrostschap om schadevergoeding te erlangen.

— Kleine Regeringen bemoeijen zich met kleine zaken. Door de Regering van Anhalt-Köthen is den 23 November een besluit genomen, dat, hoewel sommige aanzienlijke ingezetenen bepaald hadden, om niet meer te groeten door het afnemen van den hoed, maar op militaire wijze, door aanslaan, deze invoering van eene nieuwe wijze van groeten verboden wordt, en het oude gebruik, het afnemen des hoeds, moet worden behouden.

GROOT-BRITANNIE.

Londen den 27 November. Het was volgens de laatste berigten in de omstreken van Newport en Cardiff, waar de laatste onlusten hebben plaats gehad, weder in lang niet rustig, zoodat er versterking van troepen derwaarts was gezonden. — De gevangenis te Monmouth is opgepropt met, bij gelegenheid en ten gevolge dier onlusten, gevangen genomen personen.

— De berigten van de Kaap de Goede Hoop loopen tot den 27 September, en melden dat de nieuwe kolonie te Port Natal dagelijks verbeterde en de landbouw voorspoedig voortging. Een gedeelte der uitgewekenen, die zich, onder aanvoering van zekeren *Frisbard*, van de overigen afgescheiden hadden, waren in eenen zeer ellendigen toestand te Port Natal aangekomen; bijna alle mannen waren van hen gestorven. De zamenkomsten met *Dingaan* en de hoofden der kolonie duurden nog voort; van het geroofde vee was nog niet meer dan 1700 stuks uitgeleverd, de overige 19,000 beesten zou hij na het sluiten des vredes, en na de teruggaaf van koper en tin, hetwelk men op hem veroverd had, teruggeven; men had echter reden om aan deze belofte te wantrouwen.

— De berigten uit Portugal deelen geene bijzonderheden mede, alleen vermelden zij, dat het beruchte guerilla-hoofd *Remechido*, zoon van dien guerilla, die in het vorige jaar gefusileerd is, gevangen is genomen.

— In de republiek Mexico heerschte volkomen rust; de laatste termijn der aan Frankrijk verschuldigde som, 600,000 dalers uitmakende, was afgegeven.

FRANKRIJK.

Parijs den 29 November. Te Marseille is den 27sten aangekomen, de Admiraal Baron *Roussin*, gewezen Gezant van Frankrijk bij den Sultan; hij heeft op zijne reis Athene en Malta aangedaan.

— In de laatste dagen heeft men te Parijs geruchten verspreid van het ontdekken eener Bonapartistische zamenzwering, waarin de uitgevers en redacteurs van het onlangs nieuw opgerigte dagblad *le Capitole* ingewikkeld zouden zijn. Onderscheiden van deszelfs redacteurs zouden gevangen genomen wezen. Zoo als in der tijd gemeld is geworden, is *Charles Durand*, eerst redacteur van het *Journal de la Haye*, toen van dat van *Francfort*, een der hoofdredacteurs van *le Capitole*. Omtrent dezen berigt een dagblad het volgende:

Men weet, dat de heer *Charles Durand* thans de voorname schrijver van *den Capitole* was, en daarin, met verzaking van zijne vroeger in een Frankfortsch dagblad verkondigde beginselen, de leerstellingen der vereerders van het Keizerlijk bewind omtrent den oorlogsroem, dien Frankrijk weder behoort te verwerven en de uitbreiding van dat Rijk tot hetgeen men deszelfs natuurlijke grenzen gelieft te noemen, met grooten ophef predikte. In de laatste dagen had men in den *Capitole* hoogst belangwekkende inlichtingen beloofd wegens de Bonapartistische zamenzwering, die in het begin van 1816 te Grenoble ontdekt is, en ten gevolge waarvan *Didier* op het schavot het hoofd heeft verloren. Er bestond omtrent den aard dezer zamenzwering nog altijd onzekerheid. — Ook schrijft men, dat de Graaf *de Crouy Chanel* en de Marquis *de Crouy Chanel* op bevel van den Regter van instructie gearresteerd zijn.

— Het *Journal des Débats* berispt de Roomsche geestelijkheid zeer, dat zij alle hare pogingen in het werk stelt om de Hertogin *van Orleans* tot de Roomsche godsdienst over te halen; hetgeen geheel strijdig is met de thans in Frankrijk heerschende beginselen van godsdienstige verdraagzaamheid.

— Den 28sten des avonds heeft er eene hevige uitbarsting plaats gehad van een zoogenaamd helsch werktuig in het Palais-Royal; dezelve heeft echter niemand beschadigd; wie de daders en wat het doel van deze uitbarsting geweest is, heeft de Policie nog niet kunnen ontdekken.

— De laatste berigten uit Algiers loopen tot den 15den en bewijzen, dat de marsch van den Hertog *van Orleans* van Constantine naar Algiers aan de Arabieren weinig ontzag ingeboezemd heeft en zij weder stouter geworden zijn. Het volgende wordt dienaangaande medegedeeld:

De commandant *Rafel*, bevelhebber van het kamp aan de Oued-Lulagh, onderrigt, dat er eene bende Hadjouten in aantogt was, om zijn rundvee op te ligten, is dezelve met eenige weinige jagers te gemoet getrokken, terwijl zijn bataljon in de wapenen werd geroepen. Des vijands overmagt niet tellende, heeft hij zich met denzelven in een gevecht ingelaten, en is hij in eene hinderlaag vervallen, waarin hij met verscheidene der zijnen is doodgeschoten. De Arabieren hebben zijn lijk dadelijk het hoofd afgehouwen, en zijn met hetzelve weggevlugt, alvorens de troepen uit het kamp hen hebben kunnen bereiken. Naderhand heeft men eenige dezer vrijbuiters ontdekt en afgemaakt, en de Maarschalk *Vallée* heeft verzekerd, niet te zullen rusten, voordat zij allen, tot den laatsten man, zouden zijn uitgevonden en gestraft.

MENGELINGEN.

DE HOOGESCHOOL VAN PAVIA.

De Hoogeschool van Pavia is in 1363, door *Galeazzo II.* van Milaan gesticht. In de 16de en 17de eeuw verkreeg zij grooten roem en telde den onsterfelijken *Galilei* onder hare leeraren. In de 18de eeuw was dezelve zeer in verval geraakt, toen *Maria Theresia*, in 1771, en *Joseph II.*, in 1788, zich haar lot aantrokken, en door rijke giften, gelijk mede door het beroepen en aanzienlijk bezoldigen van uitmuntende geleerden, haren glans weder herstelden. Op het einde der vorige en het begin dezer eeuw beroemde de Akademie zich op mannen als *Tissot*, *Joseph Frank*, de beide *Fontana*, *Forsieri*, *Scarpa*, *Spallanzani*, *Volta*, *Mascheroni*, *Tamburini* en meer anderen, en stond op gelijken rang met de voornaamste van Europa. Hoe groot ook het verlies zij, dat deze instelling door den dood van al deze groote mannen geleden heeft, is dezelve toch zoo diep niet gezonken als verscheidene reizigers in den laatsten tijd ons hebben willen wijs maken, en men kan zulks niet beter tegenspreken, dan door vermelding van hetgeen de geleerde *A. Balbi*, die de Hoogeschool bezocht heeft en al hare instellingen naauwkeurig heeft gadegeslagen, daarover mededeelt.

De auditorien, verzamelingen en muzeums, bevinden zich in een vorstelijk gebouw, dat door *Maria Theresia* en *Joseph II.* is daargesteld geworden, en verscheidene groote tuinen met zuilengangen bevat. De overleden Keizer *Frans* heeft er eenen geheelen vleugel aan laten bouwen, waarin zich de Akademie-Kanselarij, een groot chemisch laboratorium en theater, en eene ruime amphitheaters-gewijze gebouwde gehoorzaal, voor mathematisch-physikalische voorlezingen, bevindt. Ook de ruimte der bibliotheek is door twee nieuwe zalen vergroot geworden, en behalve dit, heeft Keizer *Frans* 17 leerstoelen, in de verschillende faculteiten, deels hersteld, deels nieuw opgerigt. De Hoogeschool heeft namelijk 3 faculteiten: eene voor regtsgeleerdheid en staatkunde, eene voor geneeskunde, heel- en kruidkunde, en eene voor wis- en natuurkunde. Uit de volgende kleine tabel, waarbij de drie laatste jaren des Koningrijks Italie, 1812 tot 1814, en de jaren 1834 tot 1836 der Oostenrijksche heerschappij, tegenover elkander worden gesteld, blijkt, dat de Hoogeschool laatst 11 Professoren meer telde dan vroeger. Er waren namelijk, voor:

de regtsgeleerde faculteit	(1812–14)	6 Prof.	(1834–36)	8	Prof.
de geneeskundige	„	11	„	15	„
de physikalisch-mathematische	„	9	„	14	„
		26 Prof.		37	Prof.

Wij zullen kortelijk de aan de Hoogeschool verbondene inrigtingen in oogenschouw nemen. Vooreerst het natuurkundig kabinet. Hetzelve werd in 1771 begonnen, *Volta* heeft het buitengewoon vermeerderd, en men kan het de geboorteplaats der ontdekkingen noemen, waardoor deze scherpzinnige geest een geheel nieuw gebied voor de natuurkunde geopend, en de aanleiding tot eene ware revolutie in de scheikunde en in alle takken der natuur-wetenschappen gegeven heeft. *Volta's* waardige opvolger *Configliacchi*, heeft de grootste zorg aan het kabinet gewijd, en in verbinding daarmede, eene kleine sterrewacht, benevens een meteorologisch observatorium aangelegd. Het hydrometrische kabinet van den beroemden *Brunacci*, ten tijde des Koningrijks Italie opgerigt, tegenwoordig vermeerderd en verbeterd onder leiding van Professor *Bordoni*, die als een der grootste wiskundigen van Europa bekend staat. Het museum van natuurlijke historie, een der rijkste en schoonste welke bestaan. Deszelfs roem klimt reeds tot *Spallanzani's* tijd op; de tegenwoordige Directeur is Professor *Zanârini*, bekend door zijne geleerde commentarien over *Flemming's* reisbeschrijving. De stukken, welke in deze verzameling de grootste bewondering verwekken, zijn: een tijger, zoo als hij uit de hinderlaag op zijne prooi springt, eene liggende leeuwin en een haas. Deze drie heeft de custos des museums, Dr. *Mauro Rusconi*, naar eene eigene, door hem uitgevondene, methode opgevuld, waarmede het mogelijk is, de gestalte en grootte van het dier, den vorm en de verhouding der deelen, tot in de geringste bijzonderheden, trouwer en naauwkeuriger naar het leven daar te stellen, dan op de tot hiertoe gebruikelijke wijze. Het maakt een groot verschil, of men alleen het volgestopte vel van een dier ziet, of deszelfs werkelijke gedaante. Bij de tot nu toe gebezigde manier, was het niet te vermijden dat de dieren misvormd en grooter werden dan zij werkelijk waren. De oorzaak wordt door *Defendente Sacchi* juist opgegeven: in den natuurlijken toestand namelijk, ligt de huid geenszins strak over de beenen en ingewanden, maar zij sluit eenen eigenen volmaakten vorm daar, zij heeft plooijen, zij laat zich uitrekken, inkrimpen en verschuiven; wordt zij nu van het ligchaam afgetrokken en zoo lang opgevuld, tot elke ongelijkheid, elke plooi verstreken, en het geheel glad is, dan moeten vorm en grootte onjuist worden. Deze uitvinding van Dr. *Rusconi* zoude het zoölogisch kabinet te Pavia den voorrang boven vele anderen moeten geven. Het anatomisch museum door *Rezia* daargesteld, en van af 1783 door den beroemden *Scarpa* aanzienlijk vermeerderd, is deszelfs buitengewone uitbreiding in lateren tijd den uitstekenden Professor *Panizza*, een der grootste thans levende ontleedkundigen verschuldigd. Meer dan 500 nummers zijn onder zijne directie reeds bijgekomen, waaronder een groot aantal der kunstigste preparaten, geheele menschelijke ligchamen, volmaakt goed bewaard, geballemd en tot in de kleinste deelen [illegible]. Hiermede is een kabinet voor pathologische anatomie verbonden, waarmede *Peter Frank* eenen aanvang heeft gemaakt. Dit vermeerdert gedurig, want zoo dikwijls zich bij eene lijkopening, in de met de Hoogeschool verbondene clinische school, een merkwaardig geval van misvorming of ziekelijke ontaarding van een deel voordoet, gaat het in deze verzameling over. Haar tegenwoordige opzigter is Professor *Cornegliani*. Een afzonderlijk kabinet voor vergelijkende ontleedkunde, werd op last van Keizer *Joseph II.* door *Presciani* opgerigt. De botanische tuin is in den laatsten tijd door Professor *Moretti*, een groot kruid- en landbouwkundige, in eene geheel nieuwe orde naar het natuurlijk systema gebragt. Ook is er een agronomische tuin, waarin met alle nieuwe uitvindingen voor den veld- en tuinbouw proeven worden genomen.

De bibliotheek is zeer aanzienlijk. De grond daartoe, werd in 1772 door Keizerin *Maria Theresia*, met den aankoop der Hallersche boekerij, en meer andere verzamelingen uit Weenen en Milaan gelegd. De tegenwoordige bibliothecaris, Professor *Lafranchi*, bezit eene uitgebreide kennis in het bibliographische vak, en trekt zich deze instelling bijzonder aan. Hij heeft in de laatste jaren de geheele bibliotheek nieuw geordend, en nieuwe catalogussen, naar de wetenschappelijke vakken, bewerkt. De boekerij trekt jaarlijks eene dotatie van 2000 guldens, daarenboven moet van alles wat in het Lombardisch gewest verschijnt, een exemplaar gratis aan haar worden afgestaan. Door jaarlijksche aankoopen en aanzienlijke geschenken, zoo als haar nog in den laatsten tijd van Keizer *Frans I*, van den regerenden Groothertog van Toscane, en den Aartshertog-Onderkoning, zijn ten deele gevallen, beloopt de bibliotheek tegenwoordig, ongeveer 80,000 gedrukte deelen, en 120 handschriften, deze laatste bestaan uitsluitend in verhandelingen enz. der beroemde mannen, welke aan de Hoogeschool zijn verbonden geweest. De jaarlijksche aanwas bedraagt, dooreengenomen, meer dan duizend banden; het getal der aangekochte werken alleen, beliep in 1834, 700, in 1835, 900 en in de volgende jaren nog meer deelen. In de wis- en natuurkundige wetenschappen, behoort de boekerij, zonder twijfel, tot de uitgezochtste van Europa; geen der gewigtigste werken, welke tot op den jongsten tijd verschenen zijn, ontbreken haar.

Voor de met de Hoogeschool verbondene inrigtingen, heeft de Oostenrijksche Regering, gedurende de laatste drie jaren, de volgende sommen jaarlijks toegestaan:

Voor het agronomisch instituut	1200	lire austr.
„ de anatomie en het anatomisch museum	1550	„ „
„ het kabinet van chirurgicale instrumenten	450	„ „
„ de bibliotheek	6000	„ „
„ „ chemische en pharmaceutische laboratoriën	1460	„ „
„ het natuurkundig kabinet	1200	„ „
„ den botanischen tuin	2820	„ „
„ het museum van natuurlijke historie	1500	„ „

Het volgende overzigt van het getal studenten, waarbij weder het Italiaansch triennium 1812–14, en het Oostenrijksch, 1834–36, tegenover elkander worden gesteld, zal den bloeijenden stand en het vooruitgaan der Hoogeschool bewijzen:

	1812.	1813.	1814.	1834.	1835.	1836.
Regtsgeleerde faculteit	195.	253.	207.	413.	417.	454.
Geneeskundige „	281.	243.	234.	604.	632.	641.
Wis- en natuurkundige „	153.	207.	144.	339.	342.	354.
	629.	703.	585.	1356.	1391.	1449.

Het blijkt hieruit, dat het getal van jaar tot jaar toeneemt, en dat het zich, in vergelijking van de jaren 1812–14, meer dan verdubbeld heeft.

De bibliotheek wordt zeer druk bezocht, en over de vlijt der studenten kan niet dan met lof gesproken worden.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 28 November, de Heer F. VERMOOTEN WEYERS, van Spaarndam, in de Letteren, na het verdedigen der Dissertatie, continens: *Diatriben in Lysiae Orationem in Nicomachum.*

ZEETIJDING.

In Tessel binnengekomen J. J. Boon, van Surinamen, J. G. Cameron, van New-York, E. H. de Groot, van Liverpool, H. H. Duinaijer en D. Chartosin, van Londen, A. Kiers, van Archangel, J. v. Ramsgate, S. M. Tauger, van Hull, B. H. Dekker, van Sunderland, W. Lorentz, van Archangel.

In het Vlie niets binnengekomen.

Te Tersch. niets gepasseerd.

Kapt. D. Grim, van Padang, in Tessel binnen, rapporteert den .. Nov. op de Hoogte van Bevezier gepraaid te hebben het schip *Dina Maria*, Kapt. H. C. Wriberg, van Amsterdam naar Surinamen.

De schepen *Emma*, Kapt. J. Lilljebeck, van Amsterdam naar Biorneborg, *Johann Heinrich*, Kapt. N. H. Seegert, van Schiedam naar Rostok, zijn den 14 Nov. te Arendahl binnengeloopen.

Het schip *Alfred*, Kapt. C. C. Koeford, van Amsterdam naar Havana, is den 24 Nov. te Margate binnengeloopen.

Het schip *Antoinette*, Kapt. B. G. Peters, van Amsterdam naar Lissabon en Rio di Janeiro, is den 25 Nov. te Ramsgate binnengeloopen.

Het schip *Vrede en Hoop*, Kapt. C. Hoek, van Amsterdam naar Rochefort, is den 24 Nov. ter reede van Deal geankerd.

Het schip *Lucia Maria*, Kapt. H. Wente, van Amsterdam naar Batavia, te Portsmouth binnen, heeft den 23 Nov. deszelfs reis voortgezet.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Amsterdam den 30. November 1839.

NEDERLANDEN.				Gebl.
Werkel. Schuld 2½ pC.	51 1/16 a 51 3/16			51 1/16
Dito ——— 5	97 3/4 a 98 1/4			97 15/16
Uitg. ———	— a —			—
Kans-Biljetten	23 3/4 a 24			23 15/16
Amort. Syndic. 4½	— 98 1/4 a 98 1/2			98 1/2
——— 3½	— a —			—
Hand.-Maats. 4½	— 162 a 162 1/2			162 1/2
Nieuwe dito 4½	— — a —			—
Aandl. H. Spoorw.	— — a —			—
Rijn-Spoorw. 4½	— — a —			—
FRANKRIJK.				
Inschr. Grb. 3 pCt.	— a —			—
——— 5	— a —			—
RUSLAND.				
Gb. *H. & C°.* 1798 5 pCt.	103 1/4 a 104			103 1/2
——— 18 2/8 5 —	103 3/4 a 104			103 15/16
Ins. en Certif. 6 —	— a —			—
——— 18 3/1 5 —	97 3/4 a 98 1/4			98

PRUISSEN.		Gebl.
Geldl. te *Lond.* 4 pCt.	— a —	—
Aandeelen van dito	103 a 104	103½
SPANJE.		
Nieuwe 1835 a 85 5 pCt.	24 a 25	24½
Dito onbep. st.	— — a —	—
Dito passive.	— — a —	—
Dito uitgest.	— 7 a 7½	7½
Coupons 1 *Nov.*	— — a —	—
OOSTENRIJK.		
Obl. *Goll & C°.* 5 pCt.	— a —	—
Certificaten. 2½	— a —	—
Neg. Metaliek 2½	— a —	—
Idem 5	— a —	—
Dito in *Lond.* 5	— a —	—
Bank-Aktien. 3	— a —	—
NAPELS.		
Certificaten 5 pCt.	— a —	—
Dito in *Napels* 5	— a —	—

DE PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG BINNEN LEYDEN.

Zaturdag den 30. November 1839.

Van 38 tot 40 gulden.

LEYDSCHE SCHOUWBURG.

Onder Directie van J. H. HOEDT en W. A. BINGLEY. Op *Maandag 2 December* 1839. *KATHARINA HOWARD*, KONINGIN VAN ENGELAND, OF DE TWEE SCHIJNDOODEN, *Tooneelspel* in 5 Bedrijven. — Na hetzelve: HET KAMERTJE VAN EEN WASCHMEISJE, *Blijspel met Zang.* *Aanvang ten zes ure.*

VIERDE JAAR.

EERSTE CONCERT

VAN

A. DE LIEVRE EN N. J. WETRENS, JR.

Op *Dingsdag den 3den December* 1839, *des avonds ten half zeven ure,*

IN DE STADS-GEHOORZAAL.

Op hetwelk zich zullen laten hooren de beroemde TH. DÖHLER, *Pianist van Z. K. H. den Hertog van Lucca*, en Mejufvrouw HOPPENBROUWER, uit 's Gravenhage.

PROGRAMMA.

EERSTE AFDEELING.

1. Symphonie van G. Reissiger.
2. Aria *della Donna del Lago*, van *Rossini*, voorgedragen door Mejufvrouw HOPPENBROUWER.
3. Variatiën voor de Piano, op een Thema van *Anna Bolena*, gecomponeerd en uitgevoerd door den Heer TH. DÖHLER.
4. Finale der Symphonie.

TWEEDE AFDEELING.

No. 1. Ouverture van *Mendelssohn Bartholdy* (*Das Fingals Höhle*).
2. Aria de *Marguerite d'Anjou*, van *Meijerbeer*, voorgedragen door Mejufvr. HOPPENBROUWER.
3. Nocturne et Etudes voor de Piano, gecomponeerd en uitgevoerd door den Heer TH. DÖHLER.
4. Romances, voorgedragen door Mejufvrouw HOPPENBROUWER.
5. Finale.

NB. De *gereserveerde* Plaatsen zijn gemerkt met eene †.

Men wordt verzocht de Bewijzen van Toegang *niet te vergeten*, alzoo er zonder dezelve niemand zal worden toegelaten.

Heeren- en Dames-Kaartjes zijn te bekomen à *f* 2.50, bij den Heer N. J. WETRENS JR., op de Mare, en op den Concert-avond 's avonds na vijf ure, aan de Gehoorzaal.

*** *SOIRÉE MUSICALE*,

donnée par Mr. DE TERREN, *Artiste fort-distingué*,

Mercredi prochain 4 Decembre 1839,

dans les Salons de l'Interieur de l'Hôtel *de Burgt*.

Plusieurs morceaux y seront chantés des plus grands Auteurs modernes.

La partie Instrumentale ne fera pas faux bond cette foi-ci; c'est sur.

Prix d'Entrée par personne . . . . . *f* 1.99.

On commencera à 7½ heures précises.

*** Getrouwd:

Jonkheer Mr. C. VAN FOREEST

SCHIEDAM EN

den 28 November 1839. J. E. LOORUIJT.

*** Op den 26 November 1839, overleed binnen LEYDEN, de Heer ISAAC THOMAS SEGON, in den ouderdom van 79 Jaren.

J. P. DE MARE,
P. J. BURGERSDIJK,
R. WESTGEEST,
Executeuren Testamentair.

*** Heden morgen ten twaalf uren overleed tot mijne diepe droefheid, mijne hartelijk geliefde Echtgenoot, MARIA BARENDINA HENRIETTE D'AILLY, na eene allergenoegelijkste Echtverbindtenis van nog geen elf maanden.

LEYDEN den 29 November 1839. J. C. NAUTA.

*** Heden morgen ten 7 ure overleed tot bittere droefheid van mij, mijne Dochter en Behuwdzoon, mijn geliefde Echtgenoot ABRAHAM ZINKVEYL, aan de gevolgen eener hevig toenemende kwaal, in den ouderdom van 61 Jaren en 6 Maanden.

LEYDEN CATHARINA FIGELET,
den 1sten December 1839. Wed. ABRAHAM ZINKVEYL.

*** Ten Kantore van N. NATHANS, te Leyden, zijn nog te bekomen: HEELE en GEDEELTEN van KOOP-LOTEN voor de 179ste *Kon. Ned. Loterij*, waarvan de *Eerste Klasse* begint te trekken op heden over acht dagen.

Er zijn VERMIST: TWEE HALVE KOOP-LOTEN van de 5de Klasse der 178ste *Kon. Ned. Loterij*, zijnde N°. 10529, uitgekomen à *f* 100. op 't Lot, en N°. 10530, uitgekomen à *f* 100 op 't Lot; alsmede een HEEL HUUR-LOT van de 1ste Klasse der 178ste *Kon. Ned. Loterij*, N°. 10533, uitgekomen à *f* 20. op 't Lot; alle uitgegeven onder de Handteekening van den Heer N. NATHANS, te Leiden. Een ieder wordt verzocht dezelve bij voorkoming *niet te betalen*, maar te renvoijeren bij den Onderteekenaar, bij wien de regte Eigenaar bekend is. Terwijl de vinder op eene billijke belooning kan staat maken.

*** Aan het Kantoor van D. J. LE NOBEL, op de Haarlemmerstraat, Wijk 6 N°. 488, te Leyden, zijn voor de 179ste *Kon. Ned. Loterij*, te bekomen: HEELE en GEDEELTEN van LOTEN. De Trekking begint aanstaanden Maandag den 9 December 1839.

*** 25 PCT. ONDER DE GEWONE AANBESTEDING.

D. MARCHAND, *Tailleur*, Kalverstraat te *Amsterdam*, berigt, dat hij wederom alhier gearriveerd is met zijn DEPOT in MANSKLEEDEREN, voor den tijd van *acht dagen*, bestaande in *Duffelsche Jassen* à *f* 18, *Lakensche Idem, Cloaks, Pantalons, Vesten, Robe de Chambres, enz.* Alles tot de zoo min mogelijke Prijzen daargesteld. Is uitgepakt ten huize van J. BILLEVELD, op de Hoogewoerd te Leyden.

*** UIT DE HAND TE KOOP: Een BROMMER-KOETSJE op Druk-Veeren en een op Riemen, eene CALESCHE voor een en twee Paarden, en een CARIKEL. Te bevragen bij BULDERBEEK, op de Garenmarkt te Leyden.

*** HOUTVERKOOPING, *om Contant Geld*, op Maandag den 9 December 1839, des voormiddags ten 10 ure, op de gewezene Buitenplaats genaamd *Lusthof*, aan de Singel tusschen de Heeren- en Zijlpoorten der stad Leyden, onder Leyderdorp, van: 50 stuks gerooide IJPEN STAMMEN, geschikt tot Werkhout, voorts van eene partij IJPEN OPPERHOUT en eene aanzienlijke partij GRONDHOUT en RIJZEN, mitsgaders Iepen, Linden, Essen- en Eiken-HAKHOUT, aan genommerde Bossen, en eindelijk eene HOUTEN BRUG, ter lengte van ongeveer 6 Ellen. Kunnende gemakkelijk zoo te water als te land worden vervoerd.

*** VRIJWILLIGE VERKOOPING.

Op Zaturdag den 14 December 1839, des avonds ten zes ure, zal men in het *Heeren-Logement* aan den Burg binnen Leyden, publiek opveilen en Verkoopen:

N°. 1. Een HUIS en ERF, waarin 5 Behangen en een onbehangen Boven- en Beneden-Kamers, Keuken, Kelder, Binnenplaats, Droog- en Turfzolders en verdere Commoditeiten, staande en gelegen binnen Leyden op de Breedestraat, aan den hoek der Plaatsteeg, Wijk 4 N°. 284. N°. 2. Een DITO, staande en gelegen als voren op de Middelstegracht, Wijk 7 N°. 822. N°. 3. Een SPEELTUIN, met Koepel en Keuken, gelegen buiten de Koepoort, onder Soeterwoude, aan het einde der Bloemmiste Laan, groot 8 Roeden en 47 Ellen. En N°. 4. Een DITO, gelegen als voren, in de Witte Laan, mede met Koepel en Keuken, groot 8 Roeden en 93 Ellen.

Het eerstgemelde Huis zal kunnen worden bezigtigd, tegen overgifte van een Toegang-Biljet van een der Notarissen, op Woensdag en Donderdag, van 12 tot 2 uren, en de overige Perceelen op den dag der Verkooping van 10 tot 2 uren.

Zijnde inmiddels nadere Informatiën te bekomen ten Kantore van de Notarissen A. ZUURDEEG en A. WIJNSTROOM, te Leyden.

*** VRIJWILLIGE VERKOOPING, op Zaturdag den 14 December 1839, des avonds ten vijf ure, in het *Heeren-Logement* aan den Burg binnen Leiden, van: 1°. Een groot, ruim, hecht, sterk en zeer weldoortimmerd HUIS en ERVE, voorzien van een breeden Marmeren Gang, negen Behangen Boven- en Beneden-Kamers, waaronder Zijkamer en Suite, meest allen met Stookplaatsen, voorts Keuken, Kelders, drie groote Droogzolders, Turfzolder, Provisie- en Dienstboden-Kamers, groote en kleine Binnenplaats, en verdere Commoditeiten, staande en gelegen te Leiden, aan de Westzijde der Papengracht, Wijk IV N°. 585 en 584. 2°. Een HUIS en ERF, waarin de *Broodbakkerij* van ouds met goed succes is uitgeoefend en nog wordt voortgezet, met deszelfs ruime Winkel, Korenzolders, en verdere Vertrekken en Commoditeiten; te Leiden aan de Noordzijde der Hoogewoerd, aan den hoek der Rijnsteeg, met een PAKHUIS en ERF, in dezelve Straat, Wijk III N°. 347 en 347a. 3°. Een HUIS en ERF, te Leiden aan de Westzijde der Koepoortsgracht, Wijk II N°. 78. 4°. Een SPEELTUIN, met deszelfs Speelhuizinge, Welwaterspomp en verder Getimmerte; aan de Haagsche Trekvaart buiten de Witte Poort der Stad Leiden, onder Soeterwoude. En 5°. (*Met Regterlijk Verlof*) Een HUIS en ERF, te Leiden aan de Oostzijde der Hooigracht, tusschen de Vleere- en Groene-Steegen, Wijk VII N°. 748.

De voorschreven Perceelen kunnen worden bezigtigd, te weten: N°. 1. Dingsdag en Donderdag in de week der Verkooping, van des namiddags een tot drie ure, mits vooraf belet vragende; N°. 4. op den dag der Verkooping, en de overige Huizen en Erven, daags vóór en op den Verkoopdag.

Zijnde nadere Informatiën te bekomen ten Kantore van den Notaris H. MULLER, te Leiden.

Bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, te Leyden.